

Aan STASDEF
Van DGB
Afgestemd met CDS, HDFC, DCO
In afschrift aan Minister

TER BESLISSING

Datum
25 oktober 2022
Onze referentie
BS2022011960

Opgesteld door

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted] mindef.nl

Aantal bijlagen

1

Nota

A-brief project 'Langer doorvaren LCF: Elektronische oorlogvoering'

Aanleiding

In verband met het langer doorvaren van de LC-fregatten, is er behoefte om deze schepen te voorzien van betere apparatuur voor elektronische oorlogvoering. De Kamer wordt met deze A-brief over de behoeftestelling geïnformeerd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde A-brief van het project 'Langer doorvaren LCF: Elektronische oorlogvoering' ten behoeve van de Tweede Kamer.

Kernpunten

De vier LC-fregatten blijven in dienst tot de periode 2032-2035. Dat is vijf jaar langer dan oorspronkelijk voorzien. De huidige apparatuur voor elektronische oorlogvoering van de LC-fregatten is verouderd. Gezien de geopolitieke situatie moet Defensie echter meer dan vroeger rekening houden met operaties in het hogere deel van het geweldsspectrum. Belangrijk daarbij is de toenemende dreiging van de modernste antischipraketten. Gezien de toenemende dreiging en de langere levensduur van de schepen, is vervanging van de apparatuur voor elektronische oorlogvoering noodzakelijk.

Alle LC-fregatten krijgen apparatuur voor de passieve waarneming van elektromagnetische signalen. Daarmee kunnen zij zien of er tegenstanders in de buurt zijn en daarop anticiperen. De twee fregatten die het langst in de vaart blijven, tot 2034-2035, krijgen bovendien apparatuur voor het actief storen van de modernste antischipraketten (*jammers*). In combinatie met de ESSM Block 2 lucht doelraketten zijn deze twee LC-fregatten daarmee optimaal bestand tegen deze dreiging. De twee eerste LC-fregatten blijven geschikt voor een reeks van andere taken. Dit is in de A-brief toegelicht.

Doelmatigheid

Het is niet doelmatig alle vier LC-fregatten uit te rusten met *jammers*. De inbouw van de apparatuur voor elektronische oorlogvoering wordt gedaan tijdens gepland groot onderhoud in de periode 2024-2029. De *jammers* zijn niet op tijd beschikbaar voor het groot onderhoud van de eerste twee schepen, tot en met 2026. Indien Defensie daarna alsnog de *jammers* zou willen inbouwen, dan moeten deze schepen alsnog geruime tijd langs de kant en zijn ze niet inzetbaar. Na twee tot drie jaar gaan de twee eerste fregatten alsnog uit de vaart.

Een vergelijkbare reden is van toepassing bij het besluit om alleen de twee laatste LC-fregatten volledig geschikt te maken voor de ESSM Block 2 raketten. Daarvoor is de nieuwe APAR-radar nodig. Deze nieuwe radar is niet op tijd beschikbaar voor het groot onderhoud van de twee eerste LC-

fregatten. U heeft dit toegelicht in de B-brief van 29 april jl. van het project 'ESSM Block 2: Verwerving en integratie'.

Langer doorvaren en de gevolgen daarvan

In 2019 is om budgettaire redenen besloten de LC-fregatten later te vervangen. Op dat moment was in de budgettaire planning meer geld nodig voor vastgoed. Ook sluit de nieuwe planning beter aan op de Duitse plannen voor vervanging van vergelijkbare schepen. Samenwerking met Duitsland bij de vervanging van de fregatten wordt zo vergemakkelijkt.

Vanwege de langere levensduur hebben de LC-fregatten tussentijds meer onderhoud en modernisering nodig. DMO en CZSK bereiden een reeks van werkzaamheden voor. Twee projecten hebben een omvang van meer dan € 25 miljoen en de Kamer ontvangt daarover een A-brief. Naast het project over elektronische oorlogvoering betreft dat het project 'Langer doorvaren LCF: Materiële zeewaardigheid'. Van het laatstgenoemde project komt de A-brief in 2023. Door de langere voorbereidingstijd van het project over elektronische oorlogvoering is het zaak de A-brief daarvan nu al te versturen.

DMO en CZSK coördineren de verschillende werkzaamheden op de LC-fregatten. Naast het groot onderhoud en de twee genoemde projecten voor langer doorvaren, gaat het onder meer om de integratie van de ESSM Block 2 en de vervanging van de 127mm-kanons. Dit wordt uitgevoerd tijdens het komende gepland groot onderhoud dat bij het vierde en laatste fregat is voltooid in 2029.

Toelichting

Financiële overwegingen

[REDACTED]. Dit bedrag is commercieel vertrouwelijk. De A-brief vermeldt de financiële bandbreedte van € 25 miljoen tot € 100 miljoen. Het project wordt gemandateerd. Bij gemandateerde projecten van minder dan € 100 miljoen ontvangt de Kamer geen commercieel-vertrouwelijke brief.

Juridische overwegingen

Geen bijzonderheden.

Communicatie

Het besluit dat de LC-fregatten vijf jaar langer gaan doorvaren, is genomen in 2019 en toen is het ook aan de Kamer gemeld. De apparatuur voor elektronische oorlogvoering wordt over enkele jaren ingebouwd (2026-2029). Tegen die achtergrond heeft DCO op dit moment geen actieve communicatie voorzien.

Politieke context

Op 29 april jl. heeft u de B-brief van het project 'ESSM Block 2: Verwerving en integratie' naar de Kamer gestuurd. In deze brief is uiteengezet dat twee van de vier fregatten geschikt worden gemaakt voor de ESSM Block 2. De VCD heeft over deze B-brief drie vragen gesteld, waarvan een over het moment waarop de huidige ESSM Block 1 niet meer bestand is tegen de moderne dreiging. U hebt daarop geantwoord dat dit afhankelijk is van de omstandigheden. De B-brief en de beantwoording zijn destijds geagendeerd voor het CD Materieel van 29 juni. Tijdens dit CD is de ESSM Block 2 niet meer besproken.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Verder wordt de hoogte van het projectbudget gelakt omdat dit commercieel vertrouwelijke informatie betreft. Openbaarmaking schaadt de onderhandelingspositie van Defensie.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

